

MEMORANDUM

účastníků konference konané
ve dnech 29. a 30. listopadu 1996 v Jelení Hoře - Cieplících

U příležitosti pátého výročí založení Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa byla svolána dne 29. a 30. listopadu 1996 konference, jejímž cílem bylo vyhodnotit uplynulých pět let na základě cílů, daných při jeho založení.

Bylo konstatováno, že třístranná přeshraniční spolupráce se rozvíjela pozitivně a současně byla potvrzena správnost cílů, formulovaných v roce 1991.

Euroregion Nisa působil významně při spojování národů nejen jako platforma ale také jako politicky zastřešující instituce pro nejrůznější hranice přesahující procesy. Tím se vyvinul ve spolehlivého partnera.

Kontakty lidí, žijících na tomto území, přesahující hranice, byly trvale oživeny.

Nehledě k tomu je však třeba konstatovat, že ne všechny naděje, přání a očekávání mohly být splněny.

Účastníci konference chtějí ve výsledku této konference upozornit na témata, jejichž řešením by se bylo dobré zabírat v následující etapě.

Doprava, hraniční přechody

Intenzivní, bezproblémová hranice přesahující výměna zboží a služeb stejně jako kontakty lidí v hraničním regionu vyžadují otevřené hranice, což vyžaduje co největší počet hraničních přechodů. Výsledky, které lze zaznamenat od roku 1990 jsou nadmíru pozitivní.

Počet hraničních přechodů zvýšil ze šesti silničních a tří železničních na v současné době 15 silničních, 5 železničních a 11 turistických přechodů. V tomto vývoji je třeba pokračovat.

Stejně tak důležitá je pro rozvoj regionu výkonná dopravní síť. Dnes lze konstatovat především zřejmé zlepšení stavu existujících silnic, probíhá rovněž výstavba dálniční spojky Bautzen - Boleslawiec.

Velmi intenzivně se v rámci ERN pracovalo na dalších prioritách při řešení hranice přesahující dopravy (například severo - jižní osa, letiště apod.). I v tomto procesu by se mělo pokračovat.

Pro budoucnost jsou potřebná zvláště dále uvedená opatření :

- **dokončení dálnice Bautzen - Görlitz (A4) a jejího pokračování ze Zgorzelce do Boleslawiece,**
- **realizace dálnice A3 na polském území v oblasti Lubawka - Bolkow včetně přípojky na dálnici D 11 v oblasti Hradec Králové - Kralovec,**
- **vytvoření výkonných silničních spojení mezi centry Bautzen - Zittau - Liberec, Bautzen - Görlitz/Zgorzelec - Jelenia Góra, Görlitz/Zgorzelec - Liberec, Jelenia Góra - Liberec především zvýšení kapacity dnešní silnice I/35 Liberec - Bílý Kostel a stavba nové trasy v oblasti Hrádku nad Nisou spojené s výstavbou napojení na dálkovou silnici pro motorová vozidla B 178 (A4-Zittau) jako důležitého spojení jižní části Euroregionu Nisa s evropskou dálniční sítí,**
- **výstavba městského dopravního okruhu Rumburk /Neugersdorf, dosažení snažšího celního odbavení,**
- **zprovoznění silničních hraničních přechodů Lobendava - Langburgersdorf, Rožany - Sohland, Rumburk - Neugersdorf, Hrádek nad Nisou - Zittau, Kunratice - Bogatynia, Srbská - Miłoszow, Nové Město pod Smrkem - Czerniawa, Hagenwerder - Radomierzycy, Deschka - Piensk,**
- **rozvoj železniční sítě se zvláštním zřetelem k tratím Dresden - Görlitz - Wrocław, střední Německo - Hoyerswerda - Wegliniec - Wrocław, Dolní Poustevna - Sebnitz, Ebersbach - Jiříkov, Lužicko - jizerská dráha (Bautzen - Görlitz/Zgorzelec - Lubaň - Jelenia Góra, Sklarska Poreba - Harrachov - Liberec - Zittau - Bautzen),**
- **vypracování a uskutečnění koncepce letišť v ERN,**
- **vytvoření hranice přesahujícího autobusového spojení mezi sídelními a turistickými středisky v ERN.**

Technická infrastruktura

Ohrožení a katastrofy mají výlučně územní účinky. Existence hranice je v tomto ohledu bezvýznamná, nicméně

při hranici přesahujících účincích, při boji nebo ochraně před nebezpečím představuje hranice překážku. Hranice přesahující spolupráce v této oblasti vyžaduje specifické strategie a přístupy (společná cvičení, technická školení ad.). Pracovní skupina hasičů zde může vykázat vynikající výsledky.

Intenzifikace setkávání obyvatelstva hraniční oblasti (návštěvy, akce, nákupy v sousední zemi) zvyšují bohužel i možnosti nehod s podílem postižení zahraničních osob. Na současné rámcové možnosti nelze pohlížet jako na podmínky odpovídající době. Dosavadní komunální snahy zatím nepřinesly účinnou pomoc.

Informace je základnou pro komunikaci, porozumění a setkávání. Hranice přesahující zpřístupnění nutných informací není snadné především z technického a jazykového hlediska. I přesto je možno zaznamenat dílčí úspěchy (noviny, rozhlas, brožury, statistické publikace, turistické informační systémy, třístranný a trojjazyčný informační systém ERNIS).

Shora uvedené skutečnosti budou důsledně rozvíjeny v následující formě :

●neodkladné vytvoření rámcových podmínek pro hranice přesahující spolupůsobení hasičů a záchranné služby včetně vyřešení cenových otázek. Intenzifikace třístranné spolupráce v oblasti ERN, především koordinace zásahových plánů a opatření ke koordinované domluvě ohledně speciální techniky,

●další výstavba hranice přesahujícího telekomunikačního spojení včetně zavedení hraničních tarifů,

●výstavba vícejazyčné hranice přesahující datové sítě v ERN (informační systém ERNIS),

●opatření ke zlepšení široké hranice přesahující informovanosti (aktuální záležitosti, bezpečnost dopravy, nouzové případy/katastrofy, autorizované statistické informace, informace pro občany a turisty),

●vytvoření hranice přesahujícího geografického informačního systému (GIS).

Životní prostředí

V uplynulých letech byla oblast ERN označena jako "Černý trojúhelník". Tím mělo být upozorněno na vysokou ekologickou zátěž, především ve formě znečištění říčních toků a vzduchu. Díky vysokému komunálnímu úsilí a přeshraniční spolupráci bylo dosaženo podstatné přípravy, plánování a finančního zajištění (projektová skupina "Čistá Nisa", dotace z programů INTERREG II/PHARE CBC) vedoucí ke snížení škodlivin v povodí řeky Nisy.

Dále je v oblasti životního prostředí nutno usilovat o :

●vytvoření ohlašovacího systému událostí a zásahů proti katastrofám v říčním systému Nisy,

●vytvoření jednotného monitorovacího systému znečištění ovzduší s možnostmi rychlého předávání dat a jejich vyhodnocení pro účely operativních zásahů do regulačních systémů při smogových situacích,

●prohloubení spolupráce při ochraně přírody v oblasti Velké Jizerské louky, údolí Nisy a Lužických hor.

Hospodářský rozvoj/turistika

Přes různé snahy se zatím nedostavilo oživení hospodářství hraničních oblastí tak, jak by bylo žádoucí. Intenzita hranice přesahující hospodářské spolupráce zůstala za očekáváním.

Vedle toho disponuje oblast ERN díky svým přírodním danostem vynikajícími předpoklady pro rozvoj turistiky. Hranice přesahující charakter oblastí se v konkurenci s ostatními regiony ukazuje jako prospěšný. Byly zpracovány první společné publikace, uskutečněny společné prezentace na veletrzích cestovního ruchu a připravena realizace hranice přesahujícího turistického informačního systému.

Prvořadé cíle do budoucna jsou:

●intenzifikace přeshraniční hospodářské spolupráce mezi podniky v regionu,

●*otevření dalších turistických hraničních přechodů, především na polsko/české a německo/polské hranici (most pro pěší Görlitz/Zgorzelec),*

●*vypracování a realizace hranice přesahující koncepce rozvoje cestovního ruchu včetně cyklostezek, značených turistických stezek, oblastí pro lyžařské sporty (Krkonose, Jizerské hory, Ještěd, Luž), městské turistiky, nabídky turistických informací a společné prezentace mimo oblast,*

●*hranice přesahující rozvoj parku v Bad Muskau (Pückler - Park),*

●*vybudování "areálu trojzemí".*

Rozvoj venkova a lesnictví

Krajinné celky plní pro člověka nejrůznější funkce. Kulturní krajinu je třeba dále udržovat a rozvíjet.

Zvláštní význam je přikládán lesům. Díky působení člověka jsou silně poškozené plochy lesních porostů v ERN. Zavádění dlouhodobé péče se ukazuje v ohledu na původce škod, na disponování původním sadbovým materiálem a výměnu know - how jako efektivní pouze v případě hranice přesahující spolupráce. Těmito požadavky a potřebami se zabývala pracovní skupina lesní ekologie a vypracovala první společné projekty (ochrana zvířat 1994/95/96, akce na ochranu rostlin, projekt záchrany genofondu 1995/96, první mezinárodní lesní konference).

V budoucnu musí mezi další úkoly patřit :

●*pokračování zalesňovacích prací především v Jizerských, Lužických, Žitavských horách a v Krkonoších,*

●*zajištění funkcí lesa se zvláštním zřetelem na původní lesní porosty jako zdrojů sadby pro společné použití,*

●*další rekultivace oblastí, ve kterých probíhala hornická činnost,*

●*hranice přesahující spolupráce v rozvoji krajinných celků a obnovy vesnice.*

Mezilidské vztahy

Udržování evropských křesťanských tradic v oblasti současného trojzemí ČR/P/SRN má hluboké kořeny.

Došlo zde k zintenzívnění hranice přesahujících mezilidských kontaktů. Vznikla celá řada společných aktivit, které mohou umocňovat rozvoj regionu. (lékaři, vědci a učitelé, pracovníci z oblasti kultury, umělci, historikové apod.).

V tomto trendu je třeba dále pokračovat především:

●*podporou všech aktivit vycházejících ze společných tradic oblastí,*

●*harmonizací a budováním spolupráce v oblasti sociální, zdravotní a humanitární tematiky,*

●*zvláštní podporou hranice přesahující spolupráce handicapovaných skupin,*

●*dalším zintenzívněním výměny dětí, mládeže a studentů,*

●*vybudování spolupráce vysokých škol (Technická universita Liberec, Vysoká škola pro techniku, hospodářství a sociální otázky Zittau/Görlitz, Ekonomická akademie Jelenia Góra, Technická universita Wroclaw/pobočka Jelenia Góra a mezinárodní vysokoškolský institut Zittau) v oblasti výuky a výzkumu,*

●*zvýšení nabídky jazykového vzdělávání (výuka jazyků nejen školní, ale i v oblasti vzdělávání dospělých),*

●*vybudování třístranné spolupráce při výzkumu a hodnocení dějin regionu,*

●*zintenzívnění spolupráce mezi divadly, orchestry, sbory, muzei, knihovnami a dalšími nositeli,*

●*další rozvoj mládežnického orchestru Europera v těleso s mezinárodním většaslsem.*

Technická pomoc/Strategie

Jako úspěšné lze označit i to, že se v průběhu institucionalizace přeshraniční spolupráce vytvořily současně pracovní struktury. Rovněž byl zpracován první koncept rozvoje euroregionu. Přes oprávněné i neoprávněnou kritiku nelze však zpochybnit vypovídací schopnost těchto dokumentů.

Nedostatkem, jenž je nutno odstranit, zůstává stále chybějící pořadí důležitosti jednotlivých záměrů.

Je co nejrychleji potřeba vypracovat třístrannou koncepci, včetně projektové dokumentace pro územně významné dotační záměry a časové priority (harmonogram) a to především silnější spoluprací odpovědných úřadů a institucí.

Svolaná konference vyzývá pracovní i projektové skupiny Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa k vypracování pracovního programu na dalších pět let, jehož podkladem bude toto memorandum. Program by měl být zpracován tak, aby jej Rada Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa mohla schválit v létě 1997 při svém zasedání jako závazný pracovní dokument ERN.

Cieplice, 30.listopadu 1996